

НАРОДНО СЪБРАНИЕ		
Вх. №	853 - 08 - 36	
Дата	25 / 10	2018 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА ПОЛИТИКА

51
12

ДОКЛАД

за първо гласуване на Законопроект за личната помощ, № 854-01-62, внесен от Пламен Христов, Албена Найденова, Полина Цонкова-Христова и Дора Христова на 02.07.2018 г. и Законопроект за личната помощ № 854-01-64, внесен от Корнелия Нинова, Антон Кутев, Кристина Сидорова и Николай Иванов на 04.07.2018 г.

Комисията по труда, социалната и демографската политика на редовно заседание, проведено на 24 октомври 2018 г., разгледа и обсъди Законопроект за личната помощ, с вносител Пламен Христов и група народни представители и Законопроект за личната помощ, с вносител Корнелия Нинова и група народни представители.

В заседанието участваха Бисер Петков, министър на труда и социалната политика, Минчо Коралски, изпълнителен директор на Агенцията за хората с увреждания, Елеонора Пачеджиева, директор на Дирекция „Политика за хората с увреждания, равни възможности и социални помощи“ в Министерството на труда и социалната политика, Любомира Язаджиева – Иванова, директор на Дирекция „Пенсии“ в Националния осигурителен институт, Мая Манолова, Омбудсман на Република България, от Администрацията на омбудсмана Хюсеин Исмаил, началник отдел и Иван Делчев, главен експерт в Дирекция „Права на хората с увреждания и дискриминация“, родители на деца с увреждания, представители на национално представителни работодателски и синдикални организации, представители на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания, представители на организации на и за хора и деца с увреждания.

Законопроектът на народните представители от парламентарната група на „Воля“ беше представен от народният представител Албена Найденова.

В изказването си тя подчерта, че предложеният проект има за цел чрез осигуряване на адекватна лична помощ да се подпомогнат хората с увреждания да упражняват основните си права, да водят независим живот, да имат свободен достъп до различни услуги и дейности.

Проектът предлага механизъм за предоставяне на лична помощ, който да осигури нейната устойчивост и финансиране, основаващ се на индивидуална оценка на потребностите, както и на единни критерии за включване в този механизъм. Чрез него се дава възможност на потребителите на личен асистент да избират кой да е той, както

и да определят кога и как ще им бъде предоставяна тази услуга. Т.е. ползвателят на лична помощ участва в избора на асистентите, които могат да бъдат повече от един, в зависимост от неговите потребности.

Проектозаконът регламентира органите за предоставяне на лична помощ с подробно описани правомощия по прилагане на механизма. Той включва и разпоредби, регламентиращи контрола по прилагането на закона, отчитане на изразходваните средства, както и подпомогнатите лица. Предвижда се и задължение за анализ и оценка на постигнатите цели при предоставяне на личната помощ.

Госпожа Найденова подчерта, че през последните 4 месеца след внасянето на законопроекта са се случили много неща в посока договаряне на условия и взаимни отстъпки за решаване проблемите на хората с увреждания. На 09 октомври 2018 г. е подписано споразумение под формата на План за действия по приемане на законодателство за хората с увреждания, между изпълнителната власт, омбудсмана, представителите на инициатива „Системата ни убива“ и национално представените организации на хората с увреждания. Договорени са допълнителни 150 милиона лева в бюджета за политики за хората с увреждания. Т.е. обстоятелствата, рамката, в която ще се разглежда този законопроект се е променила. Затова вносителите на законопроекта считат, че ангажимент на всички народни представители е да се обмислят детайлите по предлагания законопроект и с предложенията между първо и второ четене да успеят да създадат работещ законен инструмент, решаващ безспорната необходимост на хората с увреждания от лична помощ.

Законопроектът на народните представители от парламентарната група на „БСП за България“ беше представен от народният представител Антон Кутев.

Той заяви, че това е познат законопроект. Бил е обсъждан многократно, включително и в Комисията по труда, социалната и демографската политика през месец юли. Законопроектът съдържа много спорни точки и недостатъци, като например взаимодействието между законопроекта и Кодекса на труда, финансирането и администрирането на дейностите, предвидени от законопроекта, изчисляване на почасовата ставка и др. Личното мнение на господин Кутев е, че по-добре би било личната помощ да бъде съотнесена към пакета от социални услуги, който скоро ще бъде обсъждан на законово ниво. Вносителите се надяват законопроектът да получи подкрепа и в периода между двете четения да бъдат преодолените спорните моменти.

След госпожа Найденова и господин Кутев представяне поиска и омбудсманът госпожа Манолова, която припомни, че тя е първият вносител на законопроекта, през месец юни т.г. Същият законопроект по-късно, през месец юли е бил припознат от парламентарните групи на „Воля“ и на „БСП за България“.

Тя припомни основните позиции на законопроекта, посочени в мотивите към него.

В законопроекта е посочено, че асистентските услуги са от жизнено значение за хората с увреждания, в това число децата. За тези хора и за тяхното социално включване ползването на асистент се явява единствената възможност, за да водят нормален, независим живот и да упражняват основните си права.

Анализът показва, че в действащото законодателство не е въведена достатъчна уредба на социалните услуги "Личен и Социален асистент", финансирани със средства от държавния бюджет. Като се изключат легалните дефиниции на двете социални услуги в Допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане, други важни правила не са регламентирани.

На нормативно ниво не са предвидени механизми за гарантиране устойчивостта на социалните услуги и за тяхното финансиране. Асистентските грижи се предоставят на проектен и програмен принцип, без каквато и да било сигурност, че след приключване на поредния проект или програма ще бъде продължено предоставянето и финансирането на услугите. Отделно от това, нуждаещите се от асистентска подкрепа имат ограничена възможност да избират своите асистенти. Често поради изискванията на програмите или поради неразбирателство с определените им асистенти, потребителите остават изцяло без грижи за дълъг период, макар и формално да са одобрени за ползватели на услугата.

Реализираните социални услуги за асистентска подкрепа, финансирани със средства с държавния бюджет, не разполагат с достатъчно гъвкавост, която да позволява на граждани, с установени увреждания след изтичане на сроковете за подаване на документи за кандидатстване, да получават нужната им помощ. Дори Националната програма "Асистенти на хора с увреждания", по която все пак е възможно да се подават заявления целогодишно, не предоставя реална възможност за осигуряване на личен асистент, предвид нерешения проблем с минималния брой работни места, определени за асистенти по програмата.

Освен липсата на адекватна оценка на потребности, по постоянно действащата Национална програма "Асистенти на хора с увреждания" продължава да действа подоходен критерий, обвързан с размера на гарантирания минимален доход за страната. Независимо от изменението в началото на 2018 г. размерът на гарантирания минимален доход остава основна пречка за включване на нуждаещите се като ползватели на услугата по програмата.

Голям брой от родителите на деца с увреждания не са включвани в програмите за лични асистенти, което е причина те да остават без каквито и да било доходи и са принуждавани да използват отпусканата социално-икономическа закрила не за лечение, за компенсиране на дефицитите от заболяванията и за интеграция на децата, а за физическото оцеляване на семейството.

От друга страна, освен средствата по програми и проекти, за задоволяване на потребностите на хората с трайно намалена работоспособност от чужда помощ се отпускат от държавния бюджет добавки по чл. 103 от Кодекса за социално осигуряване

и целеви помощи за придружител, на основание чл. 44, ал. 1, т. 4 от Закона за интеграция на хората с увреждания.

Справките показват, че за посочените добавки и помощи се изразходват приблизително 90 млн. лева от държавния бюджет, без дори и минимално да се подобрява положението на правоимащите хора с увреждания и техните семейства.

Сега действащата нормативна уредба на социалните услуги "Личен и Социален асистент" не може да отговори на изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, която Република България ратифицира на 26.01.2012 г.

Предвид затрудненията на хората с увреждания и различните практики в държави-страни по Конвенцията за създаване на предпоставки за независим живот, на 27.10.2017 г. Комитетът на ООН за правата на хората с увреждания публикува официален коментар за съдържанието на понятията "Независим живот" и "Включване в общността". В Коментара е посочено и какво следва да представлява асистентската помощ, за да се гарантират максимално правата на нуждаещите се.

Проектът регламентира механизма лична помощ, чрез който се осигурява устойчивост на личната помощ и нейното финансиране; предоставяне на лична помощ въз основа на реална индивидуална оценка на потребностите; единни критерии за включване в механизма, които са определени на нормативно ниво; гъвкавост на дейностите и предоставяне на възможност на нуждаещия се да избира кой ще му бъде асистент, да го запознае със спецификата на потребностите си и да определя кога и как ще му бъде предоставяна услугата.

Механизмът личната помощ се основава на гарантирана от държавата финансова подкрепа, индивидуалните потребности и избор на лицата с увреждания.

Законопроектът изрично регламентира органите по предоставяне на лична помощ, с подробно описани правомощия по прилагане на механизма, ползвателите и доставчиците на лична помощ, както и изискванията за извършване на дейност като асистент.

Ползвател на лична помощ по смисъла на законопроекта е дете или лице с увреждания, довели до ограничения в способността му за самостоятелно обслужване в ежедневието и до зависимост от чужда помощ, която да компенсира функционалния дефицит и да осигури подкрепа за упражняването на основните му права.

Законопроектът включва и разпоредби, регламентиращи контрола по прилагане на закона, както и регламентация на отчитането на изразходваните средства и подпомогнатите лица с увреждания. Предвидено е и задължение за анализиране и оценка на постигнатите цели при предоставянето на личната помощ.

Накрая Мая Манолова заяви, че финансовите разчети към законопроекта са направени на базата на натурални показатели за 2018 г., предоставени от Националния осигурителен институт и Министерство на труда и социалната политика за броя на

хората с увреждания. Екипът на госпожа Манолова е изчислил, че крайният размер на недостига на финансови средства е 105 141 962 лева.

Към законопроекта е приложен Доклад за предварителна оценка на въздействието на проектозакона за личната помощ, както и табличен разчет на финансовите средства, необходими за изпълнението на законопроекта.

Разглежданите законопроекти са били обсъдени на 10 юли 2018 г. от Националния съвет за тристранно сътрудничество и от Постоянната комисия по доходи и жизнено равнище към Националния съвет за тристранно сътрудничество. И двата органа не са подкрепили законопроектите.

И за двата законопроекта, в Комисията по труда, социалната и демографската политика бяха депозираны становищата на Министерството на труда и социалната политика, Министерството на финансите, Национално представителните организации на и за хората с увреждания, Агенция за социално подпомагане, Агенция за хората с увреждания, Конфедерацията на труда „Подкрепа“, Конфедерация на независимите синдикати в България, Националното сдружение на общините в Република България, Асоциация на индустриалния капитал в България, Българската асоциация на лица с интелектуални увреждания, адвокат Хари Хараламбов. С много на брой принципни и конкретни аргументи всички изброени институции и организации не подкрепят предложените законопроекти.

В Комисията беше получена становище за подкрепа и приемане на законопроекта, подготвен от институцията на Омбутсмана от следните организации: Сдружение „Свети Мина“- гр. Добрич, Национална асоциация „Усмхни се с мен“- гр. Дофия, Сдружение „Равен старт-2008“- гр. Габрово, Фондация „Движение на българските майки“ – гр. София, Сдружение „Погледни ме“- гр. София, Фондация „Нашите недоносени деца“- гр. София, Граждански форум „Чуйте нашия глас“- гр. Варна, Сдружение „Равен старт 2009“- гр. Бургас, Фондация Равен шанс 2001“ – гр. Варна, Сдружение „Дари усмивка“- гр. Варна, Сдружение „Да прегърнем дете“, Фондация „Дечица“, Фондация „Живот в спектъра“, Сдружение „Защита на правата на хората с аутизъм в България“, Сдружение на родителите на деца със Синдром на Даун.

В проведената дискусия взеха участие народни представители Георги Гьоков, Светлана Ангелова, д-р Калин Поповски, Милко Недялков и д-р Хасан Адемов. От името на своите парламентарни групи всички заявиха, че ще подкрепят и двата законопроекта като изразиха готовност между двете четения да бъдат изработени корекциите, от които се нуждаят законопроектите.

След приключване на обсъждането и проведеното гласуване с резултати: **21 гласа „за“, без гласове „против“ и без гласове „въздържал се“**,

Комисията по труда, социалната и демографската политика прие следното становище:

Предлага на Народното събрание да подкрепи на първо гласуване Законопроект за личната помощ, № 854-01-62, внесен от Пламен Христов, Албена Найденова, Полина Цонкова - Христова и Дора Христова на 02.07.2018 г.

С резултати: 21 гласа „за“, без гласове „против“ и без гласове „въздържал се“,

Комисията по труда, социалната и демографската политика прие следното становище:

Предлага на Народното събрание да подкрепи на първо гласуване Законопроект за личната помощ № 854-01-64, внесен от Корнелия Нинова, Антон Кутев, Кристина Сидорова и Николай Иванов на 04.07.2018 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на КТСДП:

Д-Р ХАСАН АДЕМОВ